

VLEERMUIZEN IN EN OM HET HUIS

Zorg voor ons landschap
RUIJTE VOOR PLANT EN DIER

HOE OM TE GAAN MET
VLEERMUIZEN IN DE DIRECTE
WOONOMGEVING

WAAROM DEZE BROCHURE?

De meeste vleermuizen komen nooit in aanraking met mensen. Andersom geldt dit dus ook. Er zijn maar weinig mensen die een vleermuis van dichtbij hebben kunnen bekijken. Toch kan het gebeuren dat een directe ontmoeting plaats vindt, wanneer vleermuizen uw woning als (tijdelijke) verblijfplaats kiezen, of als een vleermuis per ongeluk in uw woon- of slaapkamer terecht gekomen is. Omdat deze ontmoetingen zelden voorkomen en iedereen wel eens gehoord heeft van vampiers, van hondsdolheid en andere enge verhalen omtrent vleermuizen ontstaat er snel angst en zelfs afkeer ten opzichte van deze dieren. Is die angst terecht?

Is hondsdolheid bij vleermuizen een gevaar voor ons? Wat te doen als u een vleermuis aantreft in uw huis? Of sterker nog: als een hele groep vleermuizen besloten heeft om bij u in te trekken? Waar kunt u hulp krijgen? Met deze brochure hopen we op deze vragen antwoord te geven.

WAT ZIJN VLEERMUIZEN?

Vleermuizen zijn zoogdieren: ze hebben een vacht en de vrouwtjes voeden hun jong met melk. Behalve de naam hebben vleermuizen niets met muizen gemeen. Muizen zijn knaagdieren; vleermuizen zijn 'handvleugeligen' (Chiroptera). Deze naam danken zij aan de tot vleugels omgebouwde handen, waarmee zij in staat zijn tot iets wat wij heel graag zouden willen: vliegen. Vleermuizen zijn de enige zoogdieren die kunnen vliegen.

Een andere unieke eigenschap is het gebruik van echolocatie: vleermuizen zenden in de vlucht hele hoge, voor ons onhoorbare tonen uit; aan de hand van de echo's daarvan weten ze insecten op te sporen en te vangen. Iedere nacht eten ze 20 tot 50% van hun eigen lichaamsgewicht aan insecten. Dat is vooral nodig omdat het vliegen zoveel energie kost. Een vrouwtje dat voor haar jong moet zorgen eet vaak zelfs meer dan haar eigen lichaamsgewicht, omdat zij ook nog eens melk moet produceren. Per zomerseizoen eet een vleermuis gemiddeld wel een kilo insecten. Probeer dat zelf maar eens te vangen met een netje!

VLEERMUIZEN ZIJN ZOOGDIEREN?

Vleermuizen zijn hoog ontwikkelde, sociale dieren, die in groepsverband leven. Zo'n hechte groep noemen we een kolonie. De mannetjes en vrouwtjes leven 's zomers echter van elkaar gescheiden. De vrouwtjes brengen in kraamkolonies hun jongen ter wereld. De grootte van zo'n kolonie hangt af van de geschiktheid van de omgeving en is bij iedere soort anders. De meeste kolonies bestaan uit

enkele tientallen volwassen dieren. Bij Meervleermuizen zijn kolonies van meer dan honderd dieren geen uitzondering; maar tegelijk zijn kolonies van deze soort zeldzamer. Mannetjes, onvolwassen dieren en onbevuchte vrouwtjes zoeken vaak alleen of in kleine groepjes hun verblijfplaats.

EEN JAAR UIT HET VLEERMUISLEVEN

Na hun winterslaap, in de loop van april/mei, vormen zich de kraamkolonies. Als 's nachts de moeders op insektenjacht gaan, blijven de jongen in de kraamkamer achter: een ware kindercrèche! In vier tot zes weken groeien de jongen op, waarna ze van begin juli tot eind juli zelfstandig uitvliegen. De kolonies vallen daarna uiteen; elk dier gaat dan zijn eigen weg. In de nazomer begint de paartijd. De mannetjes en vrouwtjes moeten elkaar dan weer opzoeken. Bij veel soorten bezetten de mannetjes een territorium en proberen met een uitgebreid baltsgedrag zoveel mogelijk vrouwtjes te lokken om mee te paren. Ze hebben dan een echte harem. Sommige mannetjes hebben wel twaalf vrouwtjes om zich heen! De harem verandert wel steeds van samenstelling. Afhankelijk van de temperatuur gaan de vleermuizen in de loop van oktober tot in december in winterslaap. De ene soort overwintert vlak bij het zomergebied, de andere overwintert op honderden of duizenden kilometers van het zomergebied en onderneemt een lange trek. De winterslaap duurt tot in het voorjaar. Al die tijd blijven de zaadcellen van de mannetjes in het lichaam van het vrouwtje levensvatbaar. Pas als het vrouwtje in de loop van maart of april uit haar winterslaap ontwaakt en voldoende insekten heeft kunnen eten, komt er één rijpe eicel vrij en vindt de bevruchting plaats. Na een zwangerschap van één tot anderhalve maand wordt het jong geboren. Sommige soorten krijgen twee jongen. Dat is ook het maximum, want vleermuizen hebben maar twee tepels die melk produceren!

Vleermuizen hebben dus maar een trage voortplantingssnelheid. Daarentegen kunnen ze wèl erg oud worden: van veel soorten zijn leeftijden van meer dan 20 jaar geen uitzondering.

DAGELIJKS OP VOEDSELTOCHT

's Avonds, even na zonsondergang, vliegen de dieren uit voor hun dagelijkse zoektocht naar voedsel. Vanuit de verblijfplaats vliegen ze in verschillende richtingen weg, elk naar het 'eigen' jachtgebied. Dat jachtgebied is niet beperkt tot één bepaalde plek, maar een vleermuis bezoekt verschillende plekken achtereen. Vindt hij veel insekten op een plek, dan blijft hij daar uiteraard langer jagen voordat hij doorvliegt naar de volgende plek. Zo kan een Dwergvleermuis tot wel twee à drie kilometer van de kolonie vliegen om zijn kostje bij elkaar te scharrelen. De jachtplaatsen van Meervleermuizen kunnen meer dan tien

Mogelijke verblijfplaatsen van de vleermuis in en om het huis. Foto's Rene Jansen

Een kolonie gewone grootoorvleermuizen. Foto Z. Bruijn

kilometer van de verblijfplaats liggen! Eenkoloniebestrijkt dus vanuit de verblijfplaats een groot gebied van soms enkele honderden vierkante kilometers. Vleermuizen blijven 's nachts zo lang mogelijk jagen, afhankelijk van hun 'honger' en het aantal insecten dat er rondvliegt. Het aantal beschikbare insecten is vaak weer afhankelijk van de

nachttemperatuur. In het vroege voorjaar en late najaar jagen vleermuizen vooral aan het begin van de nacht. In de periode dat ze jongen moeten voeden, jagen de vrouwtjes de hele nacht. Wel keren zij dan halverwege terug om hun jong te zogen. Ze blijven dan wat dichter 'bij huis'.

VLEERMUIZEN ALS MEDEBEWONERS

Er zijn vleermuizen die hun kolonies vestigen in holle bomen. Voorbeelden hiervan zijn de Rosse vleermuis en de Watervleermuis. Deze soorten vinden we dan ook zelden rondom het huis. Andere soorten zoeken hun kolonies in gebouwen. Hoewel vleermuizen vaak in verband gebracht worden met oude gebouwen, kerken en boerenschuren, zijn het vooral gewone, moderne woonhuizen die als vleermuizenverblijf dienen! Vleermuizen zitten daar vooral op plekken waar mensen niet bij kunnen komen, zoals in de spouw of onder de dakbedekking. Ook achter betimmering, daklijsten of in dubbelwandige schoorstenen vinden vleermuizen soms een geschikt onderkomen. De temperatuur in het verblijf is van groot belang voor de groei en ontwikkeling van de jongen. Afhankelijk van de buitentemperatuur zoeken vleermuizen warme, heel warme of juist iets koelere plekken op. Vleermuizen kiezen dan ook het liefst gebouwen uit, waarbinnen ze ruimten met verschillende temperaturen kunnen gebruiken. Met regelmaat verhuizen ze van de ene plek naar de andere, en vaak wordt ook van gebouw gewisseld. Treft u een groep vleermuizen in uw woning aan, dan is dat altijd tijdelijk; zodra de jongen groot zijn, verlaten ze de plek. Soms komen ze het daaropvolgende jaar terug, maar dat hoeft niet altijd.

VEROORZAKEN KOLONIES OVERLAST?

Het dagritme van vleermuizen is tegenovergesteld aan dat van ons: vleermuizen worden pas 's avonds actief. Enkele uren voordat ze uitvliegen, worden ze wakker. Dit gaat gepaard met het nodige, soms luide, gekwetter. De mate waarin wij dit horen, is voor iedere verblijfplaats weer anders. Toch veroorzaken zelfs de grootste vleermuis-kolonies bijna nooit geluidsoverlast. Behalve vóór het uitvliegen, zijn in een kraamkolonie ook tijdens de nachtelijke uren geluiden te horen, omdat de vrouwtjes dan tussentijds terugkeren om hun jongen te zogen. Zij moeten nadat ze binnenkomen eerst hun eigen jong zien te vinden. Dit gaat ook gepaard met enig gekwetter. Daarna vliegen de vrouwtjes voor een tweede keer uit, waarna het ritueel zich in de vroege ochtendschemering herhaalt. Een kolonie vleermuizen kan zich echter lange tijd onopgemerkt in uw huis bevinden, zonder dat sprake is van overlast.

Wanneer vleermuizen van uw huis gebruik maken en u bang bent dat de vleermuizen overlast gaan veroorzaken, is het goed het volgende te bedenken:

- Vleermuizen 'hangen' slechts in bestaande ruimten en daar profiteren ze van de beschutting, rust en warmte;
- Vleermuizen maken géén nest en dus slepen ze ook géén nestmateriaal naar binnen;
- Vleermuizen zijn insekteneters, en knagen dus niet;
- Vleermuizen brengen geen parasitaire ziekten over op mensen of huisdieren; de parasieten zijn gebonden aan vleermuizen. Zelfs als ze op onze huid zouden komen (wat nauwelijks voorkomt), bijten ze ons niet;
- Vleermuizen krijgen slechts één jong per jaar, zodat een kolonie zich nooit massaal uitbreidt;
- De kolonie maakt slechts voor korte tijd gebruik van uw huis;
- Vleermuizen zijn het meest kwetsbaar op de plek waar ze op een kleine oppervlakte in groepen bij elkaar zitten, dus de kolonie-verblijfplaats. Een ongeluk op zo'n kolonie-plaats kan catastrofale gevolgen hebben voor het vleermuizenbestand in een groot gebied! De kolonie is daarom van levensbelang voor het voortbestaan van de soort.

Gelukkig blijkt dat steeds meer mensen positief op deze interessante dieren reageren en trots zijn op hun vleermuizenkolonie. Zij zijn er zich van bewust dat hun huis tijdelijk een 'natuurmonument' is. Mensen die in eerste instantie doodsangsten uitstaan, draaien als een blad aan een boom om als ze een vleermuis van dichtbij zien. Het is dan leuk om te zien hoe 'aaibaar' een vleermuis eigenlijk is! Is er echt sprake van overlast, dan kan geprobeerd worden om de kolonie buiten te sluiten. Het is raadzaam om dit in overleg

met uw gemeente en vleermuisdeskundigen te doen. Zij weten veel van het gedrag van vleermuizen en zijn beter dan wie ook in staat om de dieren op een vleermuis-vriendelijke manier te verdrijven. Er is echter één duidelijke regel: in de periode dat vleermuizen jongen hebben, kan er niets gedaan worden. Sluiten we in deze tijd de invliegopeningen af, dan zitten er nog altijd jongen in de verblijfplaats. Zonder gezoogd te worden, zullen zij dood gaan. De vleermuislijkjes zullen een langdurige stankoverlast tot gevolg hebben! Als het even kan, is het beter om de dieren met rust te laten.

POEP OP DE STOEP

De klachten over de aanwezigheid van vleermuizen gaan meestal over de keuteltjes die op de stoep, op drempels en kozijnen of tegen het raam terecht komen. In de meeste gevallen is het aantal uitwerpselen te gering om van 'overlast' te spreken. Alleen bij grote kolonies kan het aantal uitwerpselen behoorlijk oplopen, vooral onder de uit- en invliegopening. De uitwerpselen van vleermuizen bestaan echter uitsluitend uit onverteerde resten van insecten, zoals stukjes dekschild en delen van poten; u kunt dat zelf zien doordat keutels tussen wrijvende vingers snel verbrokkelen. Uitwerpselen vervallen dus in droog 'stof'. Hetzelfde geldt voor uitwerpselen in de spouw. Zo zal er dus géén stank ontstaan door opeenhoping van uitwerpselen. Vleermuiskeutels tasten lak-, verf- of hout absoluut niet aan en in de meeste gevallen verricht een bezem wonderen. Mochten de uitwerpselen te veel worden, dan kan de bevestiging van een plankje, zo'n 50 cm onder de invliegopening, het probleem al grotendeels oplossen

Vleermuizen kunnen overlast geven door bijvoorbeeld op een plaats te verblijven waar mensen erbij moeten voor onderhoud, zoals hier deze gewone dwergvleermuizen. Foto Z. Bruijn

VERBLIJF MEESTAL VAN KORTE DUUR

Zoals gezegd duurt het gebruik van een verblijfplaats door de vleermuizen maar kort. Als er veel geschikte verblijfplaatsen in het huis zijn, dan kan de kolonie de hele kraamtijd aanwezig blijven en afwisselend van verschillende ruimten gebruik maken. In veel gevallen zijn kraamkolonies maar vijf weken op volle sterkte: het moment van geboorte tot het moment waarop de jongen volgroeid zijn en uitvliegen. Daarna valt de kolonie meestal uiteen. Bij Dwergvleermuizen kan dat al eind juni zijn, bij Meervleermuizen is dit vaak pas in augustus.

In een enkel geval maakt de kolonie, of een deel ervan, ook voor en na de kraamtijd van een woning gebruik. De meeste vleermuizen verhuizen regelmatig. Ze zoeken iedere keer een plek op met de gunstigste temperatuur. Soms wonen ze op een plek een maand, soms een week of maar enkele dagen voordat ze alweer verhuizen. Van te voren is dat moeilijk te voorspellen.

Ook kan het voorkomen dat eerst een groot aantal vleermuizen aanwezig is en later een deel van de groep verhuist. U merkt dan nauwelijks nog dat een kleine groep is achtergebleven. De andere kolonieleiden zitten dan bijvoorbeeld bij de buren, of een straat verderop; wel blijven ze altijd in de nabije omgeving.

EEN ONVERWACHT GAST IN JE SLAAPKAMER

Vleermuizen maken in een gebouw meestal gebruik van ruimten waar mensen niet bij komen. Heel soms komt een vleermuis op een plek terecht, waar hij niet direct welkom is. Bijvoorbeeld in de woon- of slaapkamer, toilet of keuken. Vleermuizen kunnen daar vanuit hun verblijfplaats terecht komen via luchtroosters, open verbindingen met spouwmuren, via het schoorsteenkanaal, of gewoon door openstaande ramen of deuren. Dergelijke 'afdwalers' zijn en blijven uitzonderingen. Wat is nu de oorzaak dat een vleermuis juist op die plaats terecht komt?

IN DE ZOMER

In de zomer kan dat gebeuren doordat een volwassen vleermuis zijn jong kwijt is; of doordat een jonge vleermuis zelf op zoek gaat naar zijn moeder, die niet teruggekeerd is van haar voedseltocht. Vaak zijn het de donkere of flets grijs gekleurde zuigelingen die onbeholpen rondkruipen in de buurt van de uitvliegplaatsen. Bijna altijd is dat aan de buitenkant van het gebouw. In het najaar komen soms jonge, pas uitgevlogen vleermuizen, op zoek naar een tussentijdse verblijfplaats, op oneigenlijke plekken terecht. Overdag zien mensen buiten soms vleermuizen in de tuin of aan de muur. Deze dieren kunnen verdwaald, ziek of verzwakt zijn. Dat ze daar overdag hangen, kwetsbaar, wijst meestal op een verslechterde conditie.

IN DE WINTER:

Ook in de winter kan een vleermuis op een onverwachte plek terecht komen. Enkele soorten overwinteren namelijk op diverse plaatsen in een gebouw, bijvoorbeeld in de spouw, in luchtroosters, onder dakpannen enzovoort. Door plotselinge veranderingen in de temperatuur worden ze wakker. Ze gaan dan op zoek naar een plek met een gunstiger temperatuur om hun winterslaap voort te zetten. Soms komt een vleermuis daarbij op een plek terecht, waar hij niet zo snel een uitweg weet. Bij koude weersomstandigheden kan een vleermuis volledig in 'lethargie' zijn. Dit is een 'winterslaap' houding waarmee vleermuizen langdurige ongunstige perioden overleven, zoals de winter.

De vleermuis heeft dan een hele lage lichaamstemperatuur en een heel trage hartslag. Ook de andere stofwisselingsactiviteiten staan op een laag pitje. Hij verbruikt dan nauwelijks energie. Maar hij is in dat geval niet in staat om direct weg te vliegen. De stofwisseling van de vleermuis kan zó laag zijn, dat hij ziek of zelfs dood lijkt. Hoe lager zijn lichaamstemperatuur, des te meer tijd hij nodig heeft voordat hij weg kan vliegen. Dit ontwaken kan wel drie kwartier duren! Opgesloten op onverwarmde plekken in huis (bijvoorbeeld kelder, rommelkamer) houdt een vleermuis het lang uit, maar in een verwarmde ruimte wordt een vleermuis actief en verbruikt dan veel meer energie. Duurt de opsluiting te lang, dan zal hij zoveel energie verliezen dat hij het einde van de winter niet haalt.

Een Laatvlieger die buiten op een muur werd aangetroffen. Foto D. Klees

VLEERMUIZEN IN HUIS: WAT TE DOEN?

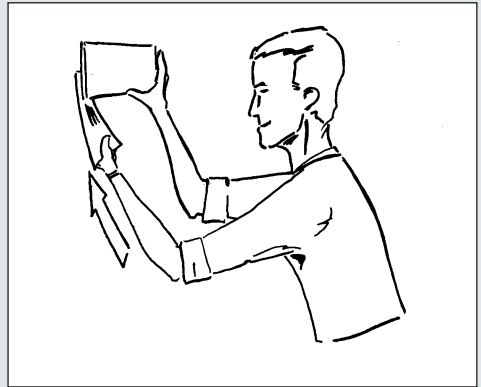
IN DE ZOMER:

VERBLIJFPLAATS KOLONIE IN HUIS:

Het beste is om de dieren met rust te laten, maar neemt u wel contact op met een deskundige (zie adressen). Sinds 2002 moeten gemeenten meldpunten hebben voor probleemgevallen. Die kunt u dus het beste daar melden.

EEN VOLWASSEN VLEERMUIS:

U kunt de vleermuis als volgt vangen. Wacht tot hij rustig tegen de muur zit. Benader de vleermuis langzaam om hem niet angstig weg te laten vliegen. Zet voorzichtig een doos of pot over de vleermuis heen en schuif er langzaam een kartonnetje achter, zodat de vleermuis in de doos of pot terecht komt. Laat het dier 's avonds buiten los.

Een vleermuis in de woonkamer kunnen we vangen met een doos of blik en een kartonnetje.

[N.B.: Sommige mensen denken dat de vleermuis duikvluchten maakt en hen aanvalt. Vleermuizen zijn eerder in paniek en op zoek naar een veilige plek, en vliegen hooguit van de ene muur naar de andere. Ze proberen altijd hoog aan de muur te hangen, liefst in een donker hoekje. Als ze wegvliegen, laten ze zich eerst vallen. Dan is het net alsof hij met een duikvlucht in de aanval gaat. Dit lijkt vooral zo als je in de vliegbaan van de vleermuis staat! Het naar beneden 'duiken' is echter alleen maar bedoeld om vliegsnelheid te krijgen. Paniek is dus nergens voor nodig. En u kunt nog zo'n hoog kapsel dragen; de vleermuis zal keurig om u heen vliegen. Daar zorgt zijn goede sonar wel voor!]

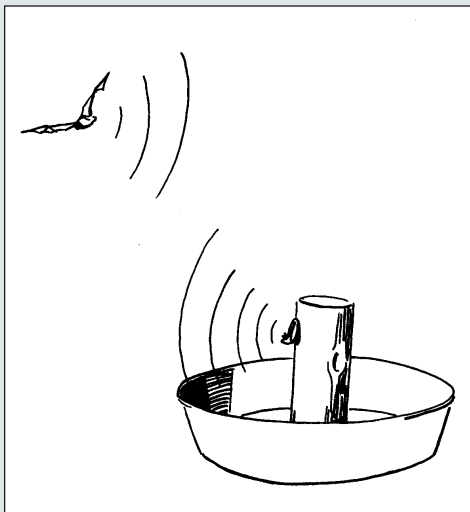

JONGE, NIET-VLIEGVLUGGE VLEERMUIS:

Hang deze in de avond, vlak voordat de vleermuizen uitvliegen, hoog aan de buitenmuur nabij de uitvliegopening. Als u niet weet waar de kolonie zit, of als deze zojuist verplaatst is, plaatst u dan een boomstronk in een emmer of teil. Zet de jonge vleermuis 's avonds op de boomstronk. In beide gevallen vindt de moeder het diertje vaak weer terug op het gehoor, doordat de jonge vleermuis om zijn moeder roept. Is de volgende dag het dier nog steeds op de plek aanwezig, overlegt u dan met een deskundige (zie adressen).

Een jonge, nog niet geheel volgroeide vleermuis. Foto J. Verbeek

Een jonge, niet-vliegvlugge vleermuis hangen we bij de verblijfplaats terug, of zetten we op een boomstronk in een emmer.

IN DE WINTER:

Een vleermuis in winterslaaphouding:

Zit de vleermuis in lethargie tegen de muur of in een hoek, dan kunt u twee dingen doen:

1. Sluit alle toegangen naar andere ruimten in het huis af (deuren dicht). Verwarm de ruimte tot boven de 20°C. De vleermuis zal wakker worden. Zet vervolgens tegen het vallen van de avond een raam open, zodat het dier naar buiten kan vliegen en zelf een andere overwinteringsplek kan zoeken;

2. Mocht dit niet baten, dan kunt u het dier voorzichtig weghalen. Dit doet u als volgt. Heel voorzichtig plaatst u een pot of doos over de vleermuis; vervolgens schuift u langzaam een kartonnetje erachter. De pot of doos met ventilatiegaatjes zet u in een verwarmde ruimte, zodat de vleermuis op zijn gemak op kan warmen. 's-Avonds kunt u hem dan buiten loslaten, mits het niet vriest. Wil hij niet vliegen, neem dan contact op met uw gemeente of een deskundige (zie adressen).

VLEERMUIZEN ZIJN BESCHERMD

Vleermuizen zijn lange tijd sterk achteruit gegaan. Dit kwam onder meer door de aanwezigheid van giftige stoffen in het milieu en door veel veranderingen in het landschap. Het zal duidelijk zijn dat vleermuizen iedere bescherming verdienen die ze nodig hebben. Vleermuizen zijn daarom sinds 1973 beschermd, eerst onder de Natuurbeschermingswet en vanaf 2002 onder de Flora- en faunawet. Daar hoort ook een bescherming van de verblijfplaatsen van kolonies bij. Zonder medewerking van de 'gastgezinnen' lukt dat natuurlijk niet. Treft u een kolonie aan, handelt u dan niet ondoordacht in afkeer van de dieren, maar probeert u zich daarentegen eens te verdiepen in hun leven. Als er maatregelen genomen worden die kunnen resulteren in verstoring van de vleermuizen of hun verblijfplaatsen, doet u dit dan uitsluitend in overleg met uw gemeente en regionale vleermuisdeskundigen. Zij zijn bereid om hulp en advies te geven (gemeenten zijn dat verplicht sinds 2002).

ALGEMEEN: PAK GEEN VLEERMUIZEN MET DE BLOTE HANDEN OP

Het wordt sterk afgeraden om vleermuizen met de blote hand te pakken. Vooral als u een zieke vleermuis op straat vindt. Ieder dier zal bij een ondeskundige benadering bijten uit zelfverdediging, zo ook een vleermuis. U dient altijd handschoenen aan te doen. Het is in uw eigen belang om direct contact met vleermuizen te vermijden. Onder Laatvliegers komt namelijk het hondsdolheidvirus voor, zij het schaars. Zieke of gewonde Laatvliegers die niet vliegen, hebben een reële kans besmet te zijn. De virusziekte kán overgebracht worden op mensen als de vleermuis bijt of als zijn urine in een open huidwondje komt. Meldt dit bij uw gemeente en uw huisarts.

'SOCIALE' VERNIEUWING VOOR VLEERMUIZEN

We kunnen proberen zo veel mogelijk woonhuizen geschikt te maken als vleermuisverblijfplaats, om vleermuizen in feite 'uit te nodigen' ervan gebruik te maken. Bij moderne woningen kan dat bijvoorbeeld door aan de buitenkant van de gevel betimmering aan te brengen, met zo'n 2 cm tussenruimte. Vleermuizen kruipen daar graag achter. Behoud zoveel mogelijk invlieg- en uitvliegopeningen, zoals stootvoegen, ruimten achter daklijsten, smalle kieren langs kozijnen, spleten langs gevelranden enzovoort.

Heeft u een kolonie vleermuizen in uw huis, en bent u van plan het huis te renoveren, stelt u de renovatie dan, indien mogelijk, uit tot het najaar. Neem contact op met de gemeente voor een ontheffing Flora en Faunawet en een advies. Raadpleeg anders een vleermuisdeskundige.

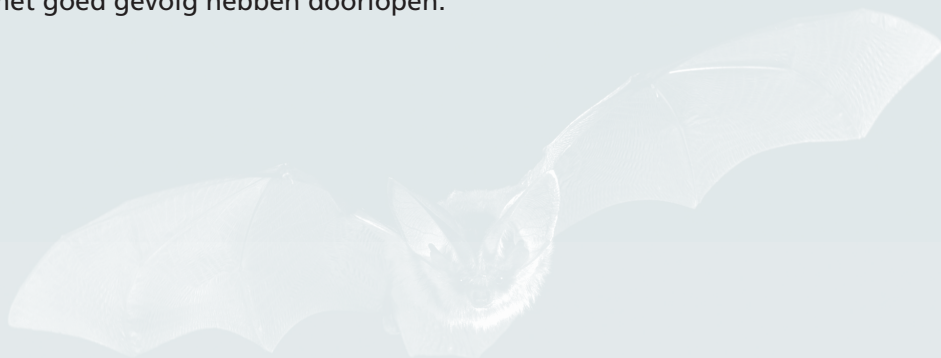
Veel groen in de wijk bevordert het leefmilieu, niet alleen van vleermuizen maar ook van ons! In uw tuin kunt u het beste plant- en boomsoorten aanplanten, die inheems zijn. Deze hebben een veel rijkere ecologische waarde.

GEMEENTELIJK MELDPUNT VOOR VLEERMUISKLACHTEN

Sinds 2002 dienen alle gemeenten een meldpunt te hebben waar mensen met vleermuisklachten in en om het huis terecht kunnen voor hulp en advies. Dit op basis van de Woningwet en de Flora- en faunawet.

Hetzelfde geldt overigens voor steenmarters in en om het huis. In Gelderland zijn de meeste meldpunten vanaf 2003 opgezet in samenwerking met Landschapsbeheer Gelderland en de Vleermuiswerkgroep Gelderland.

Hiervoor worden vrijwilligers ingezet die ervaring hebben met dit vleermuiswerk en/of daarvoor de eigen trainingscursus Afhandeling Meldingen Vleermuizen met goed gevolg hebben doorlopen.

DE MEEST AANGETROFFEN SOORTEN IN HUIZEN

GEWONE DWERGVLEERMUIS

De Dwergvleermuis is een kleine, bruine vleermuis met zwarte oren en snuit. Hij weegt maar tussen 5 en 8 gram. Dwergvleermuizen kan men 's zomers vaak in tuinen en bij lantaarnpalen zien jagen. De Dwergvleermuis is 's zomers de algemeenste soort in steden en dorpen.

Foto Z. Bruijn

LAATVLIAGER

De Laatvliager is een grote, robuuste vleermuis, met een bruine vacht en donkere kop en oren. De onderarm lengte meet 48 tot 57 mm, de spanwijdte bedraagt meer dan 30 cm. De Laatvliager komt vrij algemeen voor in het polderlandschap van het westen van ons land en wordt 's zomers vooral in dorpen aangetroffen. 's Winters vinden we hem ook regelmatig in steden.

Foto R. Verlinde

GEWONE GROOTOORVLEERMUIS

De grootoorvleermuis is een middelgrote soort, met relatief zeer grote oren (3-4 cm lang) en ook grotere ogen. De rugvacht is geelbruin tot bruin en de buikvacht is grijs- tot geelwit. De spanwijdte bedraagt 24 tot 28,5 cm. De grootoorvleermuis komt voor in Nederland, maar niet in grote aantallen en komt voor in besloten, kleinschalig landschap. In huizen zitten ze meestal op zolders, maar ook veel in boomkotten.

Foto R. Verlinde

MEERVLEERMUIS

De Meervleermuis is een middelgrote soort, met een bruine tot grijze rugvacht en lichte buik. De onderarm is tussen de 40 en 49 mm lang. De Meervleermuis leeft in grote zomerkolonies, en wordt minder vaak aangetroffen als de andere genoemde soorten. Meervleermuizen zijn heel karakteristiek voor het open, waterrijke landschap in de provincies Noord- en Zuid-Holland en Friesland. Ook komen ze voor in het riviereengebied en de randmeerkust.

Foto Z. Bruijn

ALGEMENE INFORMATIE

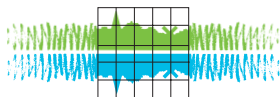
- www.vleermuis.net voor algemene informatie over vleermuizen, adressen van werkgroepen en telefoonnummers van deskundige vrijwilligers die meldingen afhandelen
- www.vzz.nl voor algemene informatie over zoogdieren en interessante zoogdierlinks
- Zoogdiervereniging VZZ, Oude Kraan 8, Arnhem, tel. 026-3537444

INFORMATIE GELDERLAND

- www.landschapsbeheergelderland.nl voor informatie over wat te doen bij meldingen vleermuizen en steenmarters in de woonomgeving. Ook voor algemene informatie over het cultuurhistorisch landschap van Gelderland.
- Vleermuiswerkgroep Gelderland: vlegel@planet.nl, adres en telefoon op www.vleermuis.net

Vleermuizen roepen bij veel mensen gedachten op van enge, geheimzinnige dieren die in je haren vliegen en vol zitten met ongedierte. Ze worden al sinds mensenheugenis in verband gebracht met duivels, vampieren en ongeluksbrengers. Dat vleermuizen geheimzinnige wezens gevonden worden, is niet zo verwonderlijk. Hoewel bijna iedereen ze wel eens gezien heeft als een flits bij een straatlantaarn, boven een vijver of gewoon in de achtertuin, merken de meeste mensen maar weinig van ze. Het grootste deel van het vleermuizenleven speelt zich buiten ons gezichtsveld af. Daarom is het belangrijk dat we iets van ze af weten. Wist u bijvoorbeeld dat een Dwergvleermuis zó klein is, dat hij in een luciferdoosje past?

Stichting Landschapsbeheer Gelderland

Uitgave van:

Stichting Landschapsbeheer Gelderland
Rosendaal 2A, 6891 DA Rozendaal, Tel. 026-1234567

In samenwerking met:

Vleermuiswerkgroep Gelderland (Vlegel)
Zoogdiervereniging VZZ

De uitgave is mogelijk gemaakt door ondersteuning van:

Provincie Noord-Holland (tekst/tekeningen)
Nationale Postcodeloterij

Met medewerking van de
Provincie Gelderland

provincie
GELDERLAND

NATIONALE
POSTCODE
LOTERIJ

Zorg voor ons landschap

RUIMTE VOOR PLANT EN DIER

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het verbeteren van leefgebieden voor planten en dieren krijgt daarbij speciale aandacht. Elke provinciale organisatie beschikt over de specifieke kennis die nodig is om de regionaal sterk verschillende leefgebieden ook op kleine schaal in stand te houden, zoals in boomgaarden en groenstroken. dat verzekert een levend landschap voor de toekomst.